

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie • Słuchanie wypowiedzi nauczyciela, innych uczniów, nagrań audycji i aktorów jako przykładów właściwego wystawiania się w języku ojczystym. • Uważne słuchanie czytanych krótkich tekstów w celu zapamiętania, a następnie jak najwierniejszego odtworzenia ich treści. • Słuchanie i wykonywanie poleceń. • Odważne pytanie o znaczenie niezrozumiałych słów używanych przez nadawcę informacji. • Zachowanie kultury słuchania – życzliwe nastawienie do mówiącego; uszanowanie wyrażanych przez niego poglądów; cierpliwe wystuchanie wypowiedzi do końca.

Mówienie • Rozmowy z nauczycielem i dziećmi, pobudzanie do stawiania pytań. • Swobodne, samorządne wypowiadanie się całymi zdaniami. Używanie zdań oznajmujących, pytających i rozkazujących; wypowiadanie własnego zdania w dyskusji. • Dobieranie słów adekwatnych do rodzaju i intencji wypowiedzi: przeprosin, zaproszenia, pochwały, nagany, odmowy, nakazu. • Opowiadanie treści obrazków i historyjek obrazkowych; nadawanie tytułów pojedynczym obrazkom i historyjkom jako wdrażanie do zwięzłego ujmowania treści. • Opowiadanie własnymi słowami treści krótkich tekstów czytanek, baśni, legend. • Układanie opowiadań twórczych, np. podawania innego zakończenia utworu, dalszych losów bohatera. • Układanie zdań na temat różnych przedmiotów jako przygotowanie do opisu. • Opisywanie przedmiotów z otoczenia lub przedstawionych na obrazku. • Wygłaszanie z pamięci wierszy i krótkich fragmentów prozy. • Dbłość o kulturę mówienia; dobieranie właściwych słów i zwrotów, odpowiedzialność za słowa; mówienie prawdy.

Czytanie • Sprawdzenie stopnia opanowania przez dzieci techniki czytania po klasie pierwszej. • Czytanie i rozumienie sensu uproszczonych rysunków, piktogramów, znaków informacyjnych i napisów; dalsze doskonalenie umiejętności poprawnego czytania głośnego, indywidualnego i zbiorowego. • Czytanie całościowe wyrazów; płynne czytanie tekstów złożonych z krótkich zdań. • Systematyczne wdrażanie do uwzględniania znaków przestankowych: kropki, przecinka, pyłajnika i wykrzyknika. • Umiejętne odczytywanie dialogów z podziałem na role. • Ciche czytanie ze zrozumieniem. • Oddawanie głosem nastroju wiersza. • Wyszukiwanie w tekście podanych wyrazów, zwrotów, fragmentów zabawnych, smutnych. • Czytanie z podziałem na role. • Wspólne czytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela. • Zachęcanie i wdrażanie do samodzielnego czytania lektur oraz czasopism dziecięcych. • Indywidualne czytanie dziecięcych książeczek i czasopism. • Zwracanie uwagi na higienę czytania (właściwa postawa, oświetlenie).

Pisanie • Doskonalenie kształtu i czytelności pisma: poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie proporcji liter wielkich i małych, rozmieszczanie liter i wyrazów w liniaturze; odstępy między wyrazami w zdaniu. • Przepisywanie wyrazów i krótkich zdań; przepisywanie połączone z uzupełnianiem tekstu. • Układanie wyrazów i zdań z rozsypanek sylabowych i wyrazowych. • Pisanie z pamięci i ze słuchu wyrazów z określoną trudnością ortograficzną oraz krótkich tekstów, omówionych wcześniej na zajęciach. • Zbiorowe i indywidualne układanie oraz zapisywanie zdań na dany temat. Zbiorowe i indywidualne redagowanie i pisanie życzeń oraz listów do innych dzieci. • Zbiorowe redagowanie opowiadań na podstawie wydarzeń lub obrazów. • Wspólne redagowanie i zapisywanie kilkuzdaniowych opowiadań. • Indywidualne pisanie życzeń, listów i zaproszeń. • Tworzenie i pisanie swobodnych tekstów.

Ortografia • Utrwalanie pisowni wyrazów z dwuznakami oraz liter oznaczających spółgłoski miękkie (zmiękczenie przez kreskę oraz przez i). • Pisanie wyrazów z ę i ą występujących w omawianych tekstach. • Pisanie wyrazów z utratą dźwięczności na końcu wyrazu (sad, chleb). • Pisownia wyrazów z ó i rz wymiennym; tworzenie rodziny wyrazów dla uzasadnienia ich pisowni. • Pisownia wyrazów z ó i rz niewymiennym oraz

wyrazów z h. • Rozdzielna pisownia przyimka z rzeczownikiem. • Utrwalenie pisowni wyrazów wielką literą; początek zdania, imiona, nazwiska, nazwy miast, państw. • Pisownia najczęściej używanych skrótów: ulica – ul., numer – nr, strona – s., rok – r. • Opanowanie alfabetu i praktyczne jego zastosowanie we wspólnym wyszukiwaniu wyrazów w słowniczku ortograficznym. Kształcenie językowe • Rozpoznawanie zdań pojedynczych: oznajmujących, pytających, rozkazujących. • Rozpoznawanie liter, głosek i sylab w wyrazie; wyrazów w zdaniu, spółgłosek i samogłosek. • Rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy; rodzaje rzeczownika: męski, żeński, nijaki oraz liczby rzeczownika: pojedyncza, mnoga. • Czasowniki jako wyrazy oznaczające czynności; liczby czasownika: pojedyncza, mnoga. • Zgodność form rzeczownika i czasownika w liczbie. Wiedza o literaturze • Wyodrębnianie w utworze literackim postaci, zdarzeń, miejsca i czasu akcji. • Wspólne ustalenie kolejności wydarzeń; porządkowanie i uzupełnianie planu wydarzeń. • Określanie nastroju utworu; wskazywanie w nim fragmentów humorystycznych, smutnych, budzących strach, wzruszających. • Próba określenia, w jaki sposób autor przedstawił dany nastrój. • Rozpoznawanie zwrotki w wierszu; rozpoznawanie i tworzenie rymów; dostrzeganie piękna i swoistości języka poezji. • Wartościowanie postaci i zdarzeń w utworze. Słownictwo • Systematyczne wzbogacanie czynnego słownictwa dziecka; wprowadzanie nazw przedmiotów, ich cech, czynności oraz wyrazów oznaczających proste stosunki przestrzenne i czasowe w związku ze spostrzeżeniami dzieci. • Wyjaśnianie niezrozumiałych dla dziecka wyrazów i zwrotów związanych z ćwiczeniami w mówieniu, pisanu i czytaniu, zastępowanie ich innymi. • Wyszukiwanie wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu; tworzenie łatwych wyrazów pochodnych; wyrazy wieloznaczne, np. zamek. • Poznawanie i rozumienie przysłów związanych z porami roku (np. Kwiecień – plecień, bo przeplata trochę zimy, trochę lata.) i z zachowaniem ludzi (np. Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie.). Samokształcenie • Próby samodzielnego zapisywania nowo poznanych wyrazów. • Próby samodzielnego korzystania z różnych źródeł informacji, np. słownika ortograficznego.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

Stosunki przestrzenne • Utrwalanie umiejętności określania swojego usytuowania w przestrzeni. • Określanie położenia przedmiotów względem obserwatora oraz względem innych obiektów. • Doskonalenie umiejętności wyznaczania kierunków na kartce papieru i w przestrzeni: na lewo – na prawo, do przodu – do tyłu, na dół – do góry. • Zapoznanie z kierunkami pośrednimi, np. w górnym prawym rogu, z lewej strony w dolnym rogu. • Ocenianie odległości między obiektami; mierzenie linijką niewielkich odległości. • Używanie ze zrozumieniem przyimków, np.: za, pod, nad, od, do wewnątrz, na zewnątrz, obok, w, zza. • Posługiwanie się pojęciami: pion, poziom, skos. Cechy wielkościowe • Porównywanie dwóch lub trzech przedmiotów według wybranej cechy: grubość, długość, szerokość, wysokość, ciężar, prędkość itp. • Porządkowanie przedmiotów według wielkości od najmniejszego do największego i na odwrót. • Porównywanie wielkości liczb i porządkowanie ich w ciągach rosnących lub malejących. Rozumienie liczb i ich własności *Liczby w zakresie 100* • Poznawanie kolejnych liczb dwucyfrowych; zapisywanie liczb cyframi. • Porównywanie liczb i porządkowanie ich w ustalonej kolejności rosnącej bądź malejącej. • Utrwalenie rozumienia przez dziecko dziesiętkowego systemu zapisywania liczb; wskazywanie w liczbie cyfry dziesiątek i cyfry jedności. *Rozszerzenie zakresu liczbowego do 1000* • Zapisywanie liczb trzycyfrowych cyframi. • Wskazywanie w liczbie trzycyfrowej cyfr: jedności, dziesiątek, setek. • Porównywanie liczb; porządkowanie ich w ustalone ciągi liczbowe: rosnące, malejące. Posługiwanie się liczbami *Działania na liczbach w zakresie 100* • Dodawanie (odejmowanie) liczby jednocyfrowej do (od) liczby dwucyfrowej bez przekroczenia progu dziesiętkowego, np. $20 + 4$, $42 + 5$, $68 + 2$ oraz $23 - 3$, $54 - 3$,

60 – 5. • Dodawanie (odejmowanie) liczby jednocyfrowej do (od) dwucyfrowej z przekroczeniem progu dziesiątkowego, np. $26 + 8$, $81 - 9$. • Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych bez przekroczenia progu dziesiątkowego, np. $20 + 30$, $21 + 30$, $21 + 35$ oraz $60 - 20$, $42 - 30$, $95 - 43$. • Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych z przekroczeniem progu dziesiątkowego, np. $26 + 38$, $42 - 15$. • Mnożenie i dzielenie liczb w zakresie tabliczki mnożenia do 50. • Podkreślanie związku dodawania z odejmowaniem oraz mnożenia z dzieleniem; rozwiązywanie równań z niewiadomą w postaci okienka; ilustrowanie ich na grafach. *Działania na liczbach w zakresie 1000* • Wykonywanie czterech działań arytmetycznych na liczbach trzycyfrowych bez przekraczania progu dziesiątkowego. Czytanie tekstów matematycznych • Rozwiązywanie zadań tekstowych prostych i złożonych. • Dokonywanie analizy treści zadań. • Zapoznanie z różnymi metodami rozwiązywania zadań tekstowych. • Przedstawianie struktury zadania tekstowego na rysunku schematycznym. Pojęcia geometryczne • Rozróżnianie figur z grupy wielokątów: trójkąty, czworokąty, pięciokąty, sześciokąty; czynnościowe badanie ich cech; dostrzeganie ich kształtów w otoczeniu; wyznaczanie ich na geoplanie. • Wprowadzenie pojęć: trójkąt, kwadrat, prostokąt; badanie charakterystycznych cech tych figur; dostrzeganie cech wspólnych i cech różniących. • Rysowanie odcinków o podanej długości; mierzenie długości wskazanych odcinków. Stosowanie matematyki w sytuacjach życiowych *Zbiory* • Kształcenie umiejętności grupowania przedmiotów według jednej cechy, dwóch lub kilku cech. • Tworzenie zbiorów przedmiotów zgodnie z podanym warunkiem; ustalanie warunku spełnianego przez elementy wskazanego zbioru. • Tworzenie zbiorów liczb, np. zbiór liczb jednocyfrowych, zbiór liczb dwucyfrowych, zbiór liczb parzystych (w aktualnie realizowanym zakresie liczbowym). • Stosowanie schematów Venna do obrazowania treści zadań tekstowych. • Wykorzystanie szachów lub gier planszowych do rozwijania myślenia i rozumienia zasad. Pomiary *Czas kalendarzowy* • Wymienianie nazw kolejnych dni tygodnia; kształcenie rozumienia, że tydzień to 7 dni; że upływ tygodnia można odliczać od dowolnego dnia, np. od środy do środy, od piątku do piątku, i zawsze wymienimy wszystkie dni tygodnia. • Podawanie nazwy aktualnej pory roku. • Wymienianie nazw kolejnych miesięcy; zapisywanie dat. • Rozwiązywanie zadań na obliczanie upływu czasu kalendarzowego. *Czas zegarowy* • Odczytywanie z tarczy zegarowej pełnych godzin w systemie 12-godzinny; używanie określeń: piąta rano, piąta po południu; jedenasta w nocy itp. • Zapoznanie z pojęciem minuty; odczytywanie godzin i minut w systemie 12-godzinny, np. piętnaście minut po godzinie szóstej, za dwadzieścia minut godzina czwarta. • Wprowadzenie pojęć: doba, godzina, minuta, kwadrans. • Dokonywanie prostych obliczeń zegarowych. *Długość* • Mierzenie długości różnych przedmiotów linijką, metrem krawieckim, stolarskim. • Rysowanie i mierzenie długości odcinków. • Porównywanie długości mierzonych odcinków. • Wprowadzenie pojęcia metr. *Masa* • Ważenie na wadze szalkowej; odważniki 1 kg, 2 kg, 5 kg. • Odważanie żądanej ilości towaru; dosypywanie, odsypywanie, doprowadzanie wagi do równowagi. • Wprowadzenie pojęcia dekagram. • Dokonywanie prostych obliczeń wagowych. *Pojemność* • Odmierzanie płynów naczyniami i używanie określeń: litr, pół litra, ćwierć litra • Proste obliczenia, w których występują pełne litry. *Temperatura* • Odczytywanie wskazań termometru zaokiennego i pokojowego. • Obliczanie różnicy temperatur. *Obliczenia pieniężne* • Rozumienie siły nabywczej poszczególnych monet i banknotów. • Rozwiązywanie zadań na różnorodne obliczenia pieniężne. • Rozumienie pojęć: cena, wartość zakupu, reszta.

EDUKACJA SPOŁECZNA

Rozumienie środowiska społecznego *Dziecko jako jednostka społeczna* • Dostrzeganie swojej indywidualności w sferze: – fizycznej – dostrzeganie podobieństw i różnic w wyglądzie ludzi i ich

fizycznej sprawności; – zmysłowej – zdobywanie umiejętności wykorzystywania zmysłów w poznawaniu świata; odczuwanie potrzeby ich doskonalenia; – emocjonalnej – rozpoznawanie i nazywanie emocji wyrażanych przez siebie i przez innych ludzi; dostrzeganie, że sposób ich wyrażania może być przyjemny bądź nieprzyjemny; uczenie się właściwego reagowania emocjonalnego w przeżywanej sytuacji oraz właściwego reagowania na zachowania emocjonalne innych ludzi; – intelektualnej – zdobywanie przeświadczenia, że umysł każdego człowieka to jego mądrość, jego wiedza; umysł należy ćwiczyć, doskonalić (rozwiązywanie zagadek, krzyżówek, zadań matematycznych, rebusów, układanie w odpowiedniej kolejności obrazków historyjki obrazkowej itp.).

- Poczucie własnej wartości – odkrywanie swoich możliwości w toku działania; nazywanie obszarów działania, w których dziecko czuje, że jest dobre bądź najlepsze z całego zespołu (np. Jestem dobry / dobra w majsterkowaniu; Jestem najlepszy / najlepsza w rzucaniu piłką do celu).

Dziecko jako członek rodziny

- Identyfikowanie się z rodziną i jej tradycjami – posługiwanie się swoim nazwiskiem; poznawanie imion i nazwisk dalszych krewnych; zapoznanie się z historią rodziny; odczuwanie dumy z przynależności do rodziny; wskazywanie, z kogo i z czego odczuwa się dumę; chętnie uczestniczenie w tradycjach i zwyczajach rodzinnych.
- Tworzenie życzliwych więzi rodzinnych: – okazywanie miłości członkom rodziny; darzenie szacunkiem rodziców i dziadków; – pamiętanie o uroczystościach rodzinnych, składaniu życzeń, wręczaniu upominków; – odczuwanie i okazywanie radości i dumy z osiągnięć zawodowych rodziców i dziadków; – dostrzeganie i rozumienie potrzeb członków rodziny.
- Podejmowanie i wypełnianie obowiązków domowych: – wypełnianie stałych obowiązków domowych bez przypominania; – utrzymywanie porządku w swoim pokoju; wspólne troszczenie się o estetykę mieszkania i otoczenia; – rozwijanie odpowiedzialności za podejmowane zobowiązania i powierzone obowiązki.

Dziecko jako członek społeczności szkolnej

- Dziecko jako uczeń: – systematyczne poznawanie praw i obowiązków ucznia; pomaganie nauczycielowi w przygotowaniu pomocy dydaktycznych; sumienne pełnienie dyżurów w klasie; poszanowanie podręczników, przyborów szkolnych, sumienne wykonywanie powierzonych zadań edukacyjnych i organizacyjnych; odpowiednie zachowywanie się w klasie, w szatni, szkolnej świetlicy, bibliotece itp., poszanowanie wspólnego dobra; – rozbudzanie ciekawości poznawczej i cierpliwości w dochodzeniu do wiedzy; – traktowanie nauki szkolnej nie tylko jako obowiązku, ale także jako przyjemności; – poznawanie, jak uczą się dzieci w innych krajach, w szczególności w kraju nauczanego języka; – zdobywanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji; – uczenie się właściwego reagowania emocjonalnego na sukces lub porażkę.
- Dziecko jako członek społeczności klasowej: – staranie się o utrzymanie serdecznych stosunków z innymi dziećmi w klasie; okazywanie sobie życzliwości; uczenie się mówienia sobie miłych słów; wczuwanie się w przeżycia innych uczniów; – przestrzeganie kulturalnego odnoszenia się do siebie nawzajem, stosowanie zwrotów grzecznościowych (przepraszam, proszę, dziękuję); – dzielenie radości innych; gratulowanie koleżankom lub kolegom wygranej; – sprawianie radości innym dzieciom, składanie im życzeń imieninowych, wykonanych osobiście upominków; – opiekowanie się dziećmi potrzebującymi pomocy; właściwe odnoszenie się do dzieci niepełnosprawnych, dostrzeganie ich pozytywnych cech i zachowań; – unikanie krzyku, kłótni i innych zachowań agresywnych w kontaktach z rówieśnikami; – poszanowanie cudzej własności i wytworów pracy koleżanek lub kolegów, poszanowanie tajemnicy korespondencji (SMS, e-mail, list).

Orientacja w czasie historycznym

Wiedza o kraju ojczystym

- Poznawanie historii swojej rodziny.
- Rozumienie nazwy swego kraju, jego stolicy, barw, godła i hymnu narodowego; rozpoznawanie herbu Warszawy i swojego miasta.
- Zdobywanie wiedzy o przynależności do Unii Europejskiej.
- Poznawanie polskich legend i rocznic ważniejszych wydarzeń historycznych.
- Zdobywanie informacji o życiu wielkich Polaków, z których jesteśmy dumni.

Uczestniczenie w świętach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej. • Zapoznanie z wybranymi zwyczajami i tradycjami polskimi.

EDUKACJA PRZYRODNICZA

Rozumienie środowiska przyrodniczego *Jesień* • W klasowym kąciku przyrody: – opieka nad roślinami i zwierzętami hodowanymi w kąciku przyrody; zbieranie okazów przyrodniczych; robienie bukietów z zasuszonych kwiatów; – obserwowanie wzrostu i rozwoju pelargonii lub innej rośliny; – obserwowanie budowy i trybu życia ślimaka; – prowadzenie kalendarza pogody; – prowadzenie eksperymentu przyrodniczego, np. Czy z kasztana wyrośnie drzewo?. • W ogrodzie lub na polu: – rozróżnianie i podawanie nazw warzyw (marchew, pietruszka, burak, sałata, kapusta, cebula, kalafior, dynia, fasola, pomidor); wymienianie nazw ich części (korzeń, liście, łodyga, kwiat, owoc) oraz wskazywanie części jadalnych; wartości odżywcze warzyw; surówki; różne sposoby przechowywania warzyw (suszenie, kiszenie, zamrażanie, przesypywanie piaskiem), przetwory (soki, sałatki, przeciery); – poznawanie chwastów (oset, pokrzywa, skrzyp, perz); uzasadnianie, dlaczego należy je usuwać; – rozpoznawanie i podawanie nazw ozdobnych roślin kwiatowych: aster, chryzantema, nasturcja, nagietek, malwa, pelargonie i inne rośliny dostępne do obserwacji; zabezpieczanie wieloletnich roślin kwiatowych przed zimą (np. róż); – szkodniki roślin: mszyce, pędraki, ślimaki; – zwierzęta pożyteczne: biedronki, żaby, jeże. • W sadzie: – rozpoznawanie i podawanie nazw drzew owocowych (jabłoń, grusza, śliwa, brzoskwinia) i krzewów owocowych (agrest, malina, porzeczka); – sposoby zbierania i przechowywania owoców; higiena spożywania owoców; wartości odżywcze; sałatki owocowe; przetwory (kompoty, dżemy, soki); rola witamin w rozwoju organizmu; – zabezpieczanie drzew przed zimą. • W parku lub w lesie: – rozpoznawanie po liściach i owocach wybranych drzew liściastych (np. jarzębina, kasztanowiec, dąb, klon, brzoza, wierzba) oraz drzew iglastych (jodła, modrzew); – opadanie liści z drzew liściastych – próba wyjaśnienia, dlaczego tak się dzieje; – odlot ptaków (np. żurawi); – poznanie kilku zwierząt żyjących w naturalnym środowisku: ich wyglądu, sposobu odżywiania i przygotowanie się do przetrwania zimy (wiewiórka, lis, zając, sarna, dzik, niedźwiedź, borsuk, kret, żaba); zagrożenia ze strony człowieka (kłusownictwo); – zbieranie leśnych nasion i owoców w celu dokarmiania zwierząt zimą. • W domu: – zwierzęta hodowane przez człowieka: pies, kot, papuga, chomik; – rasy psów i kotów; – tryb życia, sposób odżywiania się zwierząt domowych; – obowiązki hodowcy. *Zima* • W klasowym kąciku przyrody: – systematyczna opieka nad hodowlami założonymi jesienią; – hodowanie w skrzynkach pietruszki, rzeżuchy, szczypiorku; poznawanie warunków koniecznych do życia roślin (światło, woda, powietrze, tlen); • W parku lub w lesie: – odpoczynek przyrody; znaczenie pokrywy śnieżnej dla roślin i zwierząt; zmiany w wyglądzie zwierząt (gęstnienie sierści, zmiana jej koloru); – konieczność dokarmiania zwierząt (sarny, jelenie, dziki, zające); poznawanie zwierząt chronionych; – systematyczne dokarmianie ptaków; rozpoznawanie ptaków gromadzących się w miejscach dokarmiania (sikora, wróbel, kruk, sroka, wrona, gil). • W ogrodzie zoologicznym – poznawanie wybranych zwierząt egzotycznych, np. słonia, żyrafy, lwa, hipopotama, kangura, charakterystycznego wyglądu każdego z tych zwierząt, sposobu poruszania się i odżywiania, cech ich prawdziwego środowiska. • W palmiarni – poznawanie wybranych roślin egzotycznych – zdobywanie wiedzy o ich naturalnym środowisku życia; rozpoznawanie i podawanie nazw wybranych owoców egzotycznych. *Wiosna* • W klasowym kąciku przyrody: – wysiewanie nasion do skrzynek; pielęgnowanie i obserwowanie ich kiełkowania i wzrostu; założenie hodowli fasoli i obserwowanie jej rozwoju od nasiona do nasiona; – obserwowanie życia roślin i zwierząt żyjących w środowisku wodnym (ewentualne założenie akwarium); – wykonywanie doświadczeń na obecność powietrza w otoczeniu, także w wodzie. • W ogrodzie lub na polu: – rozpoznawanie nasion warzyw

(marchew, ogórek, dynia, burak, fasola itp.); – obserwowanie wyglądu i zachowania zwierząt, takich jak: mrówka, dżdżownica, pszczoła, osa, trzmiel, motyl; – podawanie nazw krzewów ozdobnych (bez, forsycja, jaśmin itp.); – wiosenne prace w polu: orka, siew. • W sadzie: – prace pielęgnacyjne w sadzie; – zapoznanie się ze sposobem, w jaki pszczoły wytwarzają miód. • W parku lub w lesie: – wiosenne rośliny kwiatowe (przebiśnieg, zawilec, fiołek, konwalia); poznawanie roślin chronionych; – powrót ptaków, zakładanie gniazd, opieka nad pisklętami; – ochrona lasów, szkółki leśne. • Na łące: – zapoznanie z roślinami łąkowymi: bratek polny, jaskier, mniszek lekarski, stokrotka, koniczyzna; – zwierzęta spotykane na łące: zając, mysz, liczne owady, niektóre ptaki; – łąka jako miejsce wypasania roślinożernych zwierząt hodowlanych: krowy, kozy, owcy, konia. W gospodarstwie wiejskim: – zwierzęta hodowane przez człowieka (ssaki: krowa, owca, koza, koń, świnia, królik; nazwa i wygląd zwierząt dorosłych i młodych; sposób poruszania się i odżywiania; rozpoznawanie głosów wydawanych przez te zwierzęta; ptactwo domowe: kura, gęś, kaczka, indyk; sposób odżywiania się zwierząt; ich znaczenie dla człowieka; wartość odżywcza mięsa, jajek). Funkcje życiowe człowieka – ochrona zdrowia, bezpieczeństwo i odpoczynek *Dbanie o zdrowie i schludny wygląd* • Odżywianie: poznawanie sposobów zabezpieczania pokarmów przed zepsuciem; poznawanie szkodliwych dla zdrowia produktów (przeterminowane przetwory, niedojrzałe owoce, trujące grzyby i trujące rośliny); zdobywanie umiejętności kulturalnego zachowania się podczas spożywania posiłków. • Higiena osobista: rozumienie konieczności częstego mycia rąk w ciągu dnia; wyrobienie nawyku mycia zębów po każdym posiłku; dbanie o czystość paznokci i włosów; prawidłowe korzystanie z przyborów do mycia, urządzeń sanitarnych i utrzymywanie ich w czystości; utrzymywanie porządku wokół siebie. *Bezpieczeństwo* • Bezwarunkowe przestrzeganie zasad bezpieczeństwa obowiązujących w klasie i w szkole. • Zakaz prowokowania sytuacji zagrażających bezpieczeństwu podczas zabaw, na przerwach, na zajęciach z wychowania technicznego, fizycznego. • Przestrzeganie zakazu zabaw w miejscach niedozwolonych. • Rozumienie zakazu zbliżania się do nieznanymi zwierząt. • Rozumienie potrzeby zachowania ostrożności w kontaktach z osobami obcymi; bezpieczeństwo w internecie. • Świadome przestrzeganie zasad ruchu drogowego dla pieszych. • Radzenie sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu; powiadamianie odpowiednich instytucji o wypadkach i zagrożeniach (pożar, powódź, susza, trąba powietrzna), ważne telefony i inne sposoby zawiadamiania o zagrożeniach i wypadkach. *Odpoczynek* • Rozumienie znaczenia ruchu dla rozwoju organizmu; uprawianie wybranych sportów letnich i zimowych, np.: jazda na sankach, łyżwach, deskorolce, rowerze, gra w piłkę; rozumienie potrzeby odpowiedniej ilości snu. • Realizowanie swoich zainteresowań i pasji; zachowanie odpowiedniej postawy podczas oglądania programów telewizyjnych oraz pracy i zabawy przy komputerze. Rozumienie przestrzeni geograficznej *Poznanie swojej miejscowości, swojego regionu i kraju* • Znajomość nazwy swojej miejscowości, ulicy; poznawanie historii i związanych z nimi legend oraz faktów. • Wskazanie w najbliższej okolicy ciekawych obiektów, zabytków, rezerwatów przyrody, skansenów. • Poznanie tradycji, obyczajów i obrzędów regionalnych; odróżnianie ludowych motywów swojego regionu; w miarę możliwości uczestniczenie w obrzędach związanych ze świętami, witaniem i żegnaniem pór roku itp. • Wskazanie ważniejszych urzędów, zakładów usługowych; szanowanie wytworów ludzkiej pracy. • Praca zawodowa ludzi w swojej miejscowości, swoim regionie, na wsi i w mieście. • Dbanie o estetykę najbliższego otoczenia i dobre stosunki sąsiedzkie. • Poznanie osobliwości fauny i flory swojej miejscowości. • Zapoznanie z mapą fizyczną Polski; odczytywanie podstawowych znaków kartograficznych; legenda mapy. • Wskazywanie na mapie fizycznej granic Polski, głównych miast, rzek. • Zapoznanie z wybranymi krainami geograficznymi Polski. *Obserwacja zjawisk atmosferycznych* • Jesień: – temperatura – obserwacja zmiennych warunków pogodowych, nocne przymrozki; – wiatr – obserwacja kierunku i siły wiatru; –

opady – rodzaje deszczu. • Zima: – temperatura – obserwacja zmiennych warunków pogodowych; – wiatr – obserwacja kierunku i siły wiatru; – opady – śnieg, śnieg z deszczem, grad i związane z nimi zjawiska: szadź, gołoledź, zamieć, odwilż. • Wiosna: – temperatura – obserwacja zmiennych warunków pogodowych; – wiatr – obserwowanie kierunku i siły wiatru; – opady – deszcz, deszcz ze śniegiem; zmienność i kapryśność pogody; parowanie wody; krążenie wody w przyrodzie. *Wiedza o naszej planecie Ziemi* • Rozumienie, że Ziemia jest jedną z ośmiu planet krążących wokół Słońca; interesowanie się wyprawami w kosmos. • Dostrzeganie wspólnych cech ludzi żyjących na naszej planecie: mają te same części ciała, odczuwają takie same potrzeby, przeżywają takie same uczucia; w wielu losowych sytuacjach reagują tak samo; w podobny sposób wykonują swoje ulubione zajęcia; dostrzeganie cech różniących ludzi; tolerowanie ludzi mimo różnic; reagowanie na krzywdę drugiego człowieka. • Rozumienie konieczności ochrony środowiska naturalnego; oszczędzania wody, elektryczności; zbierania surowców wtórnych; segregowanie odpadów; czynny udział w akcji „Sprzątanie świata”, obchodach „Święta Ziemi”.

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki – odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie informacji • Utrwalenie kształtów poznanych w klasie 1 oraz poznanie nowych: wypukłego, wklęsłego, owalnego, spiczastego, wydłużonego, sercowatego. • Rodzaje faktur: puszysta, miękka, gładka, kosmata; łączenie faktur podobnych i kontrastowych. • Stopniowanie wielkości składowych, np. większy od..., ale mniejszy od...; największy – najmniejszy; określanie wielkości i proporcji kilku osób; • Usytuowanie obiektów w przestrzeni: na środku kartki, wysoko, na dole, na lewo, od prawej strony; stojący, siedzący, leżący, jadący, biegnący, fruujący, kłęczący, pochylony nad... • Oddalenie obiektów: dalej niż..., bliżej tego..., tak samo daleko jak... • Rozróżnianie barw: biała, czarna, szara, szarobrunatna, czerwona, niebieskoszara, zielonoszara; barwy ciepłe: różowa, czerwona, pomarańczowa; barwy zimne: niebieska, zielona, szarozielona, niebieskozielona. • Wyróżnianie rytmów: miarowość kształtu, barwy, oddalenia. • Dostrzeganie wyżej wymienionych obiektów obserwacji w przedmiotach, postaciach ludzi, zwierząt, w wytworach ludowych. • Oglądanie dzieł sztuki, wyróżnianie w obrazie różnego rodzaju linii i próba uzasadniania ich obecności w tym właśnie miejscu; określanie ich wpływu na atmosferę dzieła, np. Tam ruch i niepokój, a tu cisza, pogoda, spokój...; próba uchwycenia znaczenia kolorystyki w obrazie. Ekspresja przez sztukę – tworzenie wypowiedzi *Rysunek* • Rysowanie ołówkiem, kredkami świecowymi, patykami na podkładzie z klejówki, lawowanie tuszem, rysowanie świecą lub kredą na czarnym tle. • Rysowanie z wyobraźni, z pamięci, z pokazu. • Rysowanie pojedynczych przedmiotów, zwierząt, roślin, postaci, zjawisk. • Rysowanie scen związanych z własnymi przeżyciami oraz z treścią znanych dziecku tekstów literackich. • Wyznaczanie linią konturów postaci i przedmiotów. • Przedstawianie ruchu za pomocą kreski. • Tworzenie abstrakcyjnych układów za pomocą linii. *Malarstwo* • Używanie pędzla szczecinowego płaskiego i farb kryjących (plakatówki, tempery, farby klejowej). • Malowanie barwnych plam; dopatrywanie się rozmaitych fantastycznych stworów w plamach rozlanej na kartce farby; tworzenie plam symetrycznych poprzez zginanie kartki. • Wykonywanie prac o tematyce abstrakcyjnej z wykorzystaniem zestawu różnorodnych plam. • Poznawanie i podawanie nazw barw podstawowych: czerwona – żółta – niebieska; tworzenie barw pochodnych. • Eksperymentowanie w przedstawianiu tych samych przedmiotów raz w kolorze, raz w tonacji biało-czarnej, aby określić wpływ koloru na jakość dzieła. • Przedstawianie wydarzeń realnych i fantastycznych. • Przedstawianie scen inspirowanych przez przeżycia, marzenia, pory roku, opowiadania, utwory literackie, oglądane filmy itp.; dbałość o zagospodarowanie całej płaszczyzny kartki. *Kształtowanie wytworów płaskich i*

przestrzennych • Wykonywanie papierowych wycinanek i wydzieranek. • Tworzenie metodą origami. • Wykonywanie wytworów z materiałów przyrodniczych (kasztanów, żołądzi, szyszek, patyków, trawy, jarzębiny itp.). • Lepienie z gliny, masy solnej, plasteliny, modeliny. • Rzeźbienie w glinie, mydle. • Wykonywanie przedmiotów użytkowych: kukiełek, maskotek, ozdób, ubiorów dla lalek. Recepcja sztuki – analiza i interpretacja wytworów kultury • Zapoznanie z dziedzinnami sztuk plastycznych oraz ich wykonawcami i dziełami: – architektura – architekt – rysunek projektu, makiet; – malarstwo – malarz – obraz; – rzeźba – rzeźbiarz – rzeźba; – scenografia – scenograf – rysunek projektu dekoracji sceny i kostiumu aktora. • Zapoznanie z funkcją dzieł plastycznych: – architektura: przemysłowa, mieszkaniowa, użyteczności publicznej; – malarstwo: portret, krajobraz, martwa natura, scena rodzajowa; – rzeźba: pomnik, medal, moneta; – symetria jednoosiowa w układzie elementów na płaszczyźnie i w przestrzeni; – zasady kompozycji otwartej i zamkniętej.

EDUKACJA TECHNICZNA

Planowanie i organizacja pracy podczas montażu wytworów technicznych • Sprecyzowanie zadania do wykonania. • Zgromadzenie odpowiednio dobranego materiału i potrzebnych narzędzi. • Odpowiednie przygotowanie miejsca pracy. • Ustalenie kolejności wykonywanych czynności (mierzenie, wycinanie, klejenie, ozdabianie itp.). • Wykonanie zaplanowanych wytworów z pojedynczych materiałów (wycinanki, ozdoby choinkowe), z gotowych elementów (modele do sklejanie). • Oszczędne gospodarowanie materiałami. • Dbanie o ład i porządek w miejscu pracy. • Wykazywanie twórczej inwencji podczas tworzenia swojego dzieła. Znajomość własności różnych materiałów Rozróżnianie materiałów przydatnych do majsterkowania: • przyrodnicze (trawy, owoce i nasiona roślin, patyki, kamyki itp.); • drewniane deseczki, płyty paździerzowe; • papiernicze (papier biały, kolorowy, szary, gazetowy, śniadaniowy; karton, tektura, bibułka gładka, karbowana); • włókiennicze (sznurki, tasiemki, skrawki materiałów bawełnianych, wełnianych, jedwabnych); • tworzywa sztuczne, plastikowe opakowania po produktach spożywczych. Zapoznanie z cechami wybranych materiałów • Zapoznanie z właściwościami materiałów: miękkie – twarde, gładkie – chropowate, giętkie – łamliwe, lśniące – matowe. Zdobywanie doświadczeń w dobieraniu materiałów adekwatnych do wykonania zaplanowanego wytworu Stosowanie narzędzi i obsługa urządzeń technicznych • Zdobywanie wprawy w posługiwaniu się takimi narzędziami, jak: nóż, nożyczki, kolec, igła, napaśtek, zszywacz biurowy, dziurkacz, wkrętak, młotek, szczypce do drutu; określanie funkcji poszczególnych narzędzi (do cięcia, do szycia, do sklejanie, do zbijania itp.). • Poznanie sposobów łączenia materiałów: zszywanie, sklejanie, zbijanie, spinanie, zaginanie. • Kształcenie dbałości o narzędzia – przechowywanie ich w odpowiednim miejscu, utrzymywanie w czystości, wykonywanie prostych zabiegów konserwacyjnych. • Zdobywanie umiejętności radzenia sobie w przypadku drobnych skaleczeń. Bezpieczne korzystanie z domowych urządzeń technicznych • Zapoznanie z budową miksera, suszarki, lodówki; wskazywanie części składowych i określanie ich roli; • Zapoznanie z zasadami bezpiecznego korzystania z urządzeń, szczególnie elektrycznych; wskazywanie zagrożeń wynikających z niewłaściwego ich użytkowania. Budzenie zainteresowania techniką • Zapoznanie z historią wybranych wynalazków, np. od pióra gęsiego do długopisu; od łuczywa do żarówki. • Zapoznanie z rodzajami maszyn i urządzeń: transportowych (samochody, samoloty, helikoptery, statki, łodzie), wytwórczych (narzędzia i przyrządy), informatycznych (telefon, komputer, MP3). • Zapoznanie z rodzajami budowli: domy mieszkalne, fabryki, biurowce, wieże itp. • Zapoznanie z wybranymi zawodami, głównie związanymi z techniką.

EDUKACJA MUZYCZNA

Percepcja muzyki – słuchanie • *Percepcja elementów muzyki* – Słuchanie ciszy; rozpoznawanie i naśladowanie głosów z otoczenia. – Słuchanie muzyki instrumentalnej na żywo – utworów śpiewanych i granych przez nauczyciela. – Rozpoznawanie brzmienia instrumentów niemelodycznych i melodycznych (fletu, fortepianu, skrzypiec); zapoznanie z elementarną budową tych instrumentów. – Wyróżnianie w melodii i rytmie powtórzeń, kontrastów. – Pokazywanie linii melodycznej ręką. – Rozpoznawanie głosów ludzkich: sopran i bas. • *Percepcja utworów muzycznych* – Słuchanie muzyki odtwarzanej mechanicznie (płyta CD, audycja TV, nagranie z internetu, smartfonu czy MP3). – Udział w koncertach muzycznych; zdobywanie kultury słuchania muzyki i właściwego zachowania się podczas koncertu. Ekspresja muzyczna – śpiew • Rytmiczne recytowanie tekstów poprawne fonetycznie i zróżnicowane pod względem tempa, dynamiki, artykulacji, intonacji i barwy głosu. • Kształcenie głosu, zwracanie uwagi na poprawną i swobodną postawę podczas śpiewu; regulowanie oddechu; śpiewanie poznanych piosenek na zgłoskach la, lo, lu, na celem rozluźnienia stawów żuchwowych. • Zbiorowe i indywidualne śpiewanie piosenek jednogłosowych w skali c/1 – d/2. • Śpiewanie piosenek opartych na wzorach: g/1 – e/1; g/1 – e/1 – c/1; g/1 – e/1 – c/1 – d/1 – c/1; g/1 – f/1 – e/1 – d/1 – c/1; • Wyszukiwanie w utworach powtarzających się fragmentów melodii. • Śpiewanie gamy z odpowiednimi słowami, np. Słonko wschodzi coraz wyżej, a zachodzi coraz niżej. Improwizacja ruchowa – rytmika i taniec *Ruch z muzyką* • Zabawy bieżne, szybkie reagowanie na różne sygnały muzyczne; rozplanowanie ruchu w przestrzeni krokami wyznaczonymi przez rytm. • Realizowanie ruchem wartości nut: półnuty, ćwierćnuty, ósemki, pauzy ćwierćnutowej. • Zabawy ze śpiewem; inscenizowanie piosenek, tańce regionalne (krakowiak). *Tworzenie rytmu* • Wypowiadanie krótkich tekstów ze zmianą tempa, dynamiki, artykulacji i intonacji głosu. • Recytowanie rytmiczne sylab, słów, zdań. • Powtarzanie tematów rytmicznych w formie echa: klaskanie, stukanie, recytacja, ruch, gra na instrumentach. *Tworzenie melodii* • Swobodne improwizowanie na temat, np. zabawy zimowe, owady w sadzie; improwizacje wokalne do krótkich, prostych wierszowanek, przysłów. • Improwizowanie melodii na dzwonek i innych instrumentach. *Improwizowanie ruchu* • Swobodne interpretowanie ruchem piosenek i utworów instrumentalnych. • Charakteryzowanie postaci, zwierząt, zdarzeń za pomocą ruchu ilustrowanego muzyką. *Tworzenie form muzycznych* • Tworzenie muzycznych ilustracji do wierszy i opowiadań. • Rysowanie i malowanie ilustracji do słuchanej melodii, piosenki. • Tworzenie własnych układów tanecznych do utworu muzycznego. *Nauka wybranych tańców ludowych* Gra na instrumentach • Wydobywanie dźwięków z przedmiotów: klocków, papieru, pudełek, folii, butelek szklanych, plastikowych. • Akompaniament do piosenek i zabaw ruchowych z zastosowaniem naturalnych efektów akustycznych: tupania, klaskania, pstrykania, uderzania o uda. • Granie na instrumentach perkusyjnych, niemelodycznych: grzechotce, bębenku, trójkącie, tamburynie, kołatce, kastanietach. • Granie fragmentów piosenek lub całych prostych melodii. • Akompaniament do śpiewu, stosowanie gestów dźwiękotwórczych, np. klaskania, tupania, pstrykania, uderzania o uda. Zapisywanie dźwięków • Wyjaśnianie różnych formy zapisu dźwięków muzyki, np. nagranie za pomocą komputera, dyktafonu, telefonu, tabletu lub zapis za pomocą notacji muzycznej. • Korzystanie z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonek, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fliciku polskim.